

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

NTNUs svar på høring - Forslag om forenklinger i forskrifter om rammeplaner for lærerutdanningene

Overordnede innspill til det videre arbeidet:

NTNU vil innledningsvis si at vi støtter regjeringens intensjon om å styre lærerutdanningene mer i stort og mindre i det små, som rammeplanutvalgets arbeid er en del av.

Vi slutter oss til målet om å redusere rammeplanstyringen til et minimum og gjøre rammeplanene mer overordnede og mindre detaljerte, slik at de som tilbyr og samarbeider om lærerutdanning får større frihet og fleksibilitet til å videreutvikle utdanningene til det beste for skolen. Rammeplanene må sikre en terskel for kvalitet og et minimum av felles innhold i all norsk lærerutdanning, mens faglig profil og utvikling i egne utdanninger er lærerutdanningsinstitusjonenes ansvar. Resultatet av dette arbeidet må være å finne denne balansen.

Samtidig vil vi oppfordre regjeringen til å i fase to gjennomføre en grundig og forskningsforankret utredning om hva det vil si å styre lærerutdanningene mer overordnet, der man følger opp flere av momentene som både UHR-Lærerutdanning og dette utvalget har pekt på. I et slikt arbeid bør forskningsmiljøene i lærerutdanningene brukes aktivt.

I tilfeller der NTNU har mottatt litt varierende svar internt, oppgir vi denne variasjonen. Til orientering ligger grunnskolelærerutdanningene, yrkesfaglærerutdanningene, PPU, FPPU og FPPU-Y til Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap og Institutt for lærerutdanning, mens lektorutdanningene ligger hos fire fakultet med et koordinerende forvaltningsutvalg.

Postadresse

7491 TRONDHEIM

Org.nr. 974 767 880E-post:
postmottak@ntnu.no
<http://www.ntnu.no>**Besøksadresse**Høgskoleringen 1,
Hovedbygningen**Telefon**

+47 73 59 50 00

Saksbehandler

Christina Jenkins Slutås

Tlf: +47 73 59 79 46

1. Innpass av fag og utdanninger i lærerutdanningene

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR forslår å fjerne krav til fagdidaktikk og praksis ved innpass av tidligere utdanning. Her står viktige hensyn mot hverandre; profesjonsretting av lærerutdanningene, rekruttering og studentmobilitet. Vi mener at en slik endring av rammeplanene vil være mer enn en «moderat forenkling», og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi anbefaler derfor at det ikke gjøres endringer på dette punktet i rammeplanene på det nåværende tidspunkt, men at dette tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

NTNU slutter seg til rammeplanutvalgets anbefaling om mer utredning av forslaget om å fjerne kravet til fagdidaktikk og praksis ved innpass av tidligere utdanning. Dersom dette tiltaket vurderes innført, må det settes krav til lokale, kompensierende ordninger slik at profesjonsrettingen av utdanningen sikres. Det er imidlertid viktig å understreke at i f.eks. grunnskolelærerutdanningene er fagdidaktikken så integrert i fagene at det er vanskelig å se hvordan man kan tilby studentene dette som en egen «pakke» senere i løpet.

Vi er ellers enige i at rammeplanene ikke må skape unødvendige hindringer for rekruttering og studentmobilitet, og mener det fins åpninger for at lærerutdanningsinstitusjonene selv kan få et større faglig ansvar for å vurdere og fastsette vilkår for innpassing.

Fakultet for informasjonsteknologi og elektronikk foreslår at krav knyttet til innpassing i lektorutdanningene fjernes fra rammeplanen, med begrunnelse i at innpassing kan og bør gjøres ut fra samme regler som for andre utdanningstilbud.

a. I hvilken grad opplever institusjonene at krav om fagdidaktikk og praksis ved godkjenning av tidligere utdanning er til hinder for godkjenning, mobilitet og rekruttering?

Kravene hindrer ikke innpassing, rekruttering og mobilitet, men kan skape komplikasjoner for dette og ofte gi forsinkelser for studentene.

b. Ser institusjonene mulighet for å sikre krav om praksis og fagdidaktikk i kandidatens sluttkompetanse på annen måte, dersom dette mangler på godkjenningstidspunktet?

I lektorprogrammene forsøker man å legge til rette for at studenter kan ta emner i fagdidaktikk og praksis etter innpassing, men det er ikke alltid mulig å sikre kollisjonsfrihet med andre emner fordi studenten da ikke følger ordinær studieplanprogresjon. Det medfører også ofte forlenget studietid. Som nevnt over kan dette være vanskeligere i de øvrige lærerutdanningene.

c. Kan det å erstatte dagens «skal» / «må» med «bør» være forsvarlig med tanke på kandidatenes samlede profesjonsfaglige kompetanse? Er det forskjell mellom utdanningene?

Å bruke ordet «bør» kan signalisere mindre vekt på integrering og progresjon i profesjonsfaget, men åpner samtidig for mer frihet til å vurdere dette selv for lærerutdanningsinstitusjonene. Det kan samtidig innvendes at dersom «bør» er mest hensiktsmessige ordvalg hører punktet kanskje ikke hjemme i en forskrift.

2. Praksis

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å fjerne krav om fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet og å fjerne formuleringer knyttet til integrasjon mellom fag og praksis og til progresjon i praksis. Utvalgets vurdering er at endringene potensielt kan svekke føringer om praksisnærhet og relevans, og anbefaler å beholde krav til fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet, både av hensyn til studentmobilitet, for å sikre progresjon i praksisstudiet og for integrasjon mellom fagene i utdanningen og praksis. Samtidig ser vi at kravet om at praksis skal være en integrert del av «alle fagene i utdanningen» er svært vanskelig å oppfylle. Vi foreslår å bruke formuleringen «Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg» for å sikre at det er sammenheng med praksis og de fagene studentene har i studiet. Vi foreslår også å beholde kravet om progresjon i praksisstudiet, men fjerne detaljer som beskriver progresjonen.

NTNU er positive til at flere detaljerte avsnitt om praksisopplæringen er foreslått strøket. Vi ser også at det kan være viktige, pragmatiske grunner til å bruke formuleringen «Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg» i rammeplanene. Det er uklart for oss hvordan dagens formulering oppfattes og rent faktisk etterleves. Vi legger til grunn at uavhengig av formulering, må et minimumskrav i rammeplanen være at studentene skal ha praksis i fagene de har valgt i løpet av utdanningsløpet sitt.

Vi ønsker også å kommentere på det konkrete forslaget som foreligger i rammeplan for lektorutdanning: Tallfestingen av at inntil 10 dager kan legges til andre praksisarenaer reduserer handlingsrommet som ligger i dagens rammeplan, og det vurderes ikke som en forenkling. Det vil være hensiktsmessig for lektorprogrammene å i større grad kunne bestemme omfang av praksis på ulike praksisarenaer selv, der for eksempel både museum og kulturskole kan være aktuelt.

Vi viser ellers til at NTNU i forbindelse med NOKUT-evalueringen av lektorutdanningen har spilt inn et ønske om at kravet i rammeplanen om praksis i fire av fem studieår endres til praksis i tre av fem studieår.

- a. *Er profesjonsrettingen av utdanningen, og samhandlingen med praksisfeltet, nå god nok til at vi kan redusere føringer om praksis i alle fag?*

NTNUs oppfatning er at de fleste lærerutdanningsinstitusjoner i dag samhandler godt og systematisk med praksisfeltet, bl.a. gjennom ulike etablerte partnerskap. Det er også slik at en følge av profesjonsrettingen av utdanningen nettopp er at studenter skal ha praksis i alle sine fag. Uavhengig av dette, mener vi likevel at så lenge rammeplanene skal fungere som et «minstekrav» til hva som skal inngå i all norsk lærerutdanning, må det finnes noen føringer til praksisdelen av utdanningen, som er en så sentral læringsarena for studentene.

b. Hva mener høringsinstansene om forslaget om at praksis ikke skal være et absolutt krav i alle fag, men tilpasses studentenes fagvalg, versus kravet om praksis for godkjenning av tidligere utdanning, jf. punkt 1?

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap mener dette trenger mer utredning, ref. innspillet under punkt 1.

Forvaltningsutvalget for lektorutdanningen mener at krav om praksis i studentens to valgte undervisningsfag bør beholdes i rammeplan for lektorutdanning.

c. Hva mener instansene om endringsforslagene som gjelder praksis med vekt på overganger i utdanningsløpet (GLU, BLU) og praksis rettet mot ulike studieprogram (PPU, lektor)?

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap støtter forslaget og ser dette som en måte å forenkle rammeplanene på, som samtidig ivaretar institusjonenes autonomi.

Forvaltningsutvalget for lektorutdanningene støtter ikke forslaget om å inkludere formuleringen «Overganger i utdanningsløpet bør være en del av praksisstudiet». Å rammeplanfeste et spesifikt tema – som tidligere ikke har inngått i rammeplanen – innebærer ytterligere pålegg til institusjonene.

d. Hvordan mener høringsinstansene at «praksisdelen av utdanningen» bør benevnes?

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap støtter forslaget om å endre benevnelsen i alle rammeplaner til «praksisstudium».

Forvaltningsutvalget for lektorutdanningene og Det humanistiske fakultet mener dagens benevnelse «praksisopplæring» bør beholdes fordi praksis ikke er studiepoengbelagt og fordi det passer bedre til forståelsen av praksis som et viktig integrerende element i lektorutdanningen.

3. FoU-oppgave i de femårige utdanningene og vitenskapsteori og metode

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR forslår å fjerne FoU-oppgaven i de femårige utdanningene og å fjerne formuleringer om å introdusere temaet vitenskapsteori og metode tidlig i studiet og om progresjon. Dette opplever utvalget som en svekkelse av føringene om forskningsbasering i utdanningene og ikke i tråd med mandatet om «moderate

endringer». Vi ønsker derfor å beholde krav om en FoU-oppgave i løpet av de tre første årene og krav om tidlig innføring av og progresjon i temaet vitenskapsteori og metode. Samtidig ser vi behovet for større fleksibilitet både om når FoU-oppgaven skal skrives og om hvilke fag som skal være involvert. Dette gjenspeiles i vårt forslag.

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap støtter forslaget om å videreføre krav om FoU-oppgave og progresjon i vitenskapsteori og metode. Men er samtidig negativ til å tidfeste når FoU-oppgaven skal være i studieløpet. De stiller spørsmål til om en slik tidfesting er hensiktsmessig, og gir institusjonene mindre autonomi. For lektorprogrammene er tidfestingen spesielt problematisk da FoU-oppgaven er plassert i åttende semester, mens en disiplinlig bacheloroppgave ligger i tredje studieår. NTNU foreslo for øvrig i NOKUT-evalueringen av lektorutdanningene at kravet om bacheloroppgave fjernes for økt fleksibilitet.

Dersom FoU-prosjektet flyttes til «i løpet av de tre første årene» av løpet, vil det være vanskelig å ivareta at prosjektet blir profesjonsrettet på grunn av strukturen i lektorløpet ved NTNU. Det vil også være utfordrende med veiledere av oppgaven når studentene ikke har tilstrekkelig med profesjonsfag i løpet av de tre første årene. I tillegg vil det være vanskelig å ivareta det det tverrfaglige perspektivet som ligger i dagens ordning.

Oppsummert innebærer forslaget om tidfesting av FoU-oppgaven at vi vil få en rekke uønskede konsekvenser, og det oppfattes som en unødvendig endring av en del av utdanningen som fungerer godt i dagens ordning.

Forvaltningsutvalget for lektorutdanningene påpeker at de ikke er tydelig hva forskjellen på en profesjonsrettet FoU-oppgave og den profesjonsrelevante masteroppgaven, og at det heller ikke er klart hva *fag* innebefatter i formuleringen «en profesjonsrettet FOU-oppgaveknyttet til studentenes fag». Videre mener Forvaltningsutvalget at endringen som er foreslått knyttet til vitenskapsteori og metode er positiv i den forstand at disse elementene ikke knyttes direkte til profesjonsfaget ettersom vitenskapsteori også naturlig inngår i disiplinlagene (fag I og fag II) og i ex.phil. Det anses imidlertid uheldig at det legges inn en ny strukturell føring som pålegger både en tidlig introduksjon og progresjon gjennom studieløpet.

Fakultet for informasjonsteknologi og elektroteknikk mener føringer for hvordan vitenskapsteori og metode skal brukes i studiet bør utformes på studieprogramnivå med utgangspunkt i fagenes egenart.

Det humanistiske fakultet støtter at dagens «I profesjonsfaget inngår også vitenskapsteori og metode» er foreslått strøket, ettersom disse elementene også inngår i disiplinlagene, men mener at det ville vært mer hensiktsmessig om det sto «vitenskapsteori og metode inngår i opplæringa».

4. RLE som modul i PEL-faget

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å ta bort punktet i rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene om RLE-modulen på 15 studiepoeng i faget pedagogikk og elevkunnskap. UHR foreslår endringer i §2 Læringsutbytte som følge av dette. Vi forstår UHRs argument om at RLE-modulen er detaljstyring av hvordan institusjonene skal organisere utdanningen, men siden forslaget innebærer endringer i §2, oppfatter vi at det ligger utenfor vårt mandat (jf «...det samlede læringsutbyttet for utdanningene skal ligge fast»). Utvalget vurderer dette til å være mer enn en moderat endring, og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi foreslår derfor ikke endring på det nåværende tidspunkt, men at dette punktet tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

NTNU er enig i at endringen ligger utenfor rammeplanutvalgets mandat, men støtter likevel UHR-Lærerutdannings forslag og anbefaler at endringen vurderes i neste revisjon av rammeplanene.

5. Studie-/programplan

Rammeplanutvalgets vurdering:

Rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene og for lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag har omfattende og til dels svært detaljerte beskrivelser i § 4 om studie- /programplan, og mange tilsvarende formuleringer i §2 Læringsutbytte. Rammeplanene for de andre utdanningene har et ganske kortfattet og nesten likelydende avsnitt som beskriver studie-/programplan. Utvalgets forslag er at alle rammeplanene får en tilnærmet likelydende tekst i § 4 basert på den teksten de fleste rammeplanene har i dag. Vi foreslår å tilføye formuleringer om helhet og sammenheng, tverrfaglighet og internasjonalisering, siden dette ikke er dekket i §2 Læringsutbytte. Vi foreslår også lik bruk av begrep og overskrift i alle rammeplanene: §4 Nasjonale retningslinjer og studieplan. Vi foreslår å bruke benevnelsen «studieplan» da denne benevnelsen virker å være mest utbredt, blant annet blir den brukt ved samtlige lærerutdanninger representert i utvalget, og i tråd med terminologi i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

NTNU støtter endringene som er foreslått i § 4 og § 2, samt bruk av benevnelsen «studieplan», som allerede er et innarbeidet begrep ved NTNU.

6. Internasjonalisering

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår endringer i formuleringer om utveksling og internasjonalisering i § 3 i rammeplanen for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13. Som punktet over beskriver, foreslår vi å ta internasjonalisering inn som et punkt i utdanningenes studieplaner. Vi mener dette gir en sterk føring om internasjonalisering av lærerutdanningene, samtidig som det ivaretar fleksibiliteten den enkelte institusjon trenger. Vi foreslår derfor å ta bort punkt/formuleringer knyttet til internasjonalisering andre steder i rammeplanene.

NTNU støtter forslaget.

7. Rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår en rekke endringer i rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13 (YLU). I løpet av utvalgets arbeidsperiode har Nasjonalt fagorgan for faglærerutdanning hatt møte og kommet med egne innspill og kommentarer til UHRs endringsforslag. Utvalget, fagorganet og UHR er enige om at inndelingen i emnegrupper bør endres, og at bacheloroppgaven bør inngå i et emne på 30 studiepoeng. Det er ulike og til dels motstridende forslag til ordvalg i rammeplanen, blant annet yrkesfag – yrkesdidaktikk, pedagogikk – yrkespedagogikk. Da det tydeligvis er en pågående diskusjon i fagmiljøet, velger vi å la dette stå uendret i vårt forslag til ny rammeplan og overlate diskusjonen til høringsrunden, og eventuelt det nye rammeplanutvalget. Som følge av endringer i YLU-planen foreslår vi noen endringer i form av harmoniseringer i formuleringer i rammeplanen for praktiskpedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y).

a. Har høringsinstansene kommentarer til dette punktet?

NTNU støtter forslaget om at inndelingen i emnegrupper endres og at bacheloroppgaven bør inngå i et emne på 30 studiepoeng.

NTNU inkluderer nedenfor kommentarer fra Institutt for lærerutdanning knyttet til konkrete forslag om endring i enkelte rammeplaner:

Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning – allmennfag og yrkesfag

Fra § 3 Struktur og innhold fra rammeplan for yrkesfaglig PPU:

I utdanningen skal kandidatene gjennomføre et tverrfaglig utviklingsprosjekt. Utviklingsprosjektet skal kombinere pedagogikk, yrkesdidaktikk og praksis og utgjøre minst 10 studiepoeng.

Vi stiller spørsmål til at FPPU-Y har så sterke føringer for utviklingsprosjekt, men det tilsvarende punktet finner vi ikke igjen for PPU-A. Vi synes punktet er for detaljstyrende, bl.a. med studiepoeng. Vi støtter at det fastsettes krav til utviklingsarbeid, også for PPU-A, men hvordan vi gjør det, bør overlates til institusjonene. Man bør heller se om utviklingsorientering og tverrfaglighet er ivaretatt i læringsutbyttebeskrivelsen.

Rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13

Fra § 3. Struktur og innhold

Profesjonsfaget skal særlig ivareta sammenhengen mellom pedagogikk, yrkesfag og praksis i utdanningen og skal være gjennomgående i hele utdanningen. Faget skal danne den lærerfaglige plattformen i utdanningen, være praktisk rettet, være et verdi- og dannelsesfag og gi studentene en felles identitet som lærer i skolen. Profesjonsfaget skal bidra til kunnskap om mangfoldet i elevenes bakgrunn og

faglige forutsetninger, og bidra til at studentene utvikler kompetanse knyttet til ungdoms utvikling, læring og ungdomskultur.

Ordet *pedagogikk* erstattes med *yrkespedagogikk* i første setning. Profesjonsfaget består også av *yrkesdidaktikk*, og det bør også tilføyes.

Fra § 3. Struktur og innhold

I det 3. studieåret inngår en et emne på 30 studiepoeng med obligatorisk bacheloroppgave. Emnet skal være tverrfaglig og bestå av 10 studiepoeng profesjonsfag (pedagogikk og yrkesdidaktikk) og 20 studiepoeng yrkesfag (yrkesfaglig bredde og/eller dybde).

Her oppfatter fagmiljøet det som problematisk at man ikke bruker *yrkespedagogikk*, det bør gjennom hele rammeplanen brukes *yrkespedagogikk* i stedet for *pedagogikk*.

8. Harmonisering av struktur og formuleringer

Rammeplanutvalgets vurdering:

Som UHR er inne på i sitt brev av 31.01.2023, mener også vi at det bør være samsvar mellom rammeplanene i for eksempel struktur og formuleringer. Et felles oppsett vil bidra til både å tydeliggjøre likhetene, men også forskjellene mellom utdanningene. I våre forslag til reviderte rammeplaner har vi derfor harmonisert ordlyden i overskrifter: §3 Struktur og innhold og § 4 Nasjonale retningslinjer og studieplan. Vi foreslår også samme struktur og formuleringer i innledningene i §2 og §3. Disse endringene handler om å lette lesbarheten på tvers av rammeplanene og har neppe betydning for innholdet. Vi anbefaler også at alle rammeplanene har et oppsett med nummererte punkter (ikke avsnittinndeling med innrykk).

NTNU støtter forslaget om å harmonisere strukturen i rammeplanene.

Med hilsen

*Marit Reitan
prorektor for utdanning*

*Christina Jenkins Slutås
Seniorrådgiver*

Kopi:

*Det humanistiske fakultet
Fakultet for informasjonsteknologi og*

elektroteknikk

Fakultet for naturvitenskap

Fakultet for medisin og helsevitenskap

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap